

„Rampa”, acum 50 de ani aprilie 1934

La Opera Română, Niculescu Basu, Șerban Tassian, Mircea Lazăr sînt protagoniștii operei lui Otto Nicolai *Nevestele vesele din Windsor*, inspirată de celebra comedie. O surprinză: burlescul dr. Caius este interpretat de... Ion Manolăscu, încă o dovadă că marii tragedieni sînt desăvîrșiți și în comedie. ● Academia Română intră în posesia arhivei lui Victor Place, consulul Franței la Iași în vremea Unirii (1859). O nesecată mină de documente pentru sintezele ulterioare. ● De la începutul stagiunii, pe scena Teatrului Național s-au reprezentat piesele românilor Caragiale, Alecsandri, Mușatescu, Iorga, V. Eftimiu, Kirițescu, Ciprian, V. I. Popa, Ion Luca. Afîș reprezentativ pentru forțele teatrului nostru. ● În Polonia, se pune în scenă, pentru prima dată, o piesă românească — *Meșterul Manole* de Lucian Blaga.

Teatrul din Lvov provoacă în presă o serie de articole despre mișcarea artistică din patria scriitorului. ● Zaharia Bărsan redevine director al teatrului Național din Cluj. Emoții și rememorări, actorul-scriitor fiind primul conducător al prestigiosului așezămînt. ● La Radio-București, noi șlagăre de Ion Vasilescu: *Fetițe dulci ca-n București* și *Nu mă uita*. Le ascultăm și noi, azi, după cinci decenii, cu încîntarea bătrînilor. ● Tot la microfon și tot „pe viu”, orchestrele Fănică Luca și Grigoraș Dinicu impun muzica românească, populară și usoară, într-o vreme de masiv import muzical. ● La cinema „Capitol” (cel de azi, 1984 !), o peliculă devenită clasică: *Mizerabilii* cu Harry Baur. Charles Vanel este Javert, iar Charles Dullin, Thénardier. Celălalt „mare” Jean Valjean, Jean Gabin, abia debutează în cinematograful... ● În librării, primul volum dintr-o capodoperă a memorialisticii — *O viață de om, așa cum a fost de N. Iorga*. ● La Teatrul Național, în compania de restituire a vechii dramaturgii, piesa lui Dulfu Zamfirescu. O *amică*. Insufleteșc personajele din alte vremi Elvira Godeanu și Ion Finteș-

leanu. ● La avizierul primei noastre scene, distribuția *Neamului Șoimăreștilor*, dramatizarea clasicului roman făcută de autor în colaborare cu Mihail Sorbul. Un text pe nedrept uitat. L-au interpretat Gh. Ciprian, V. Valentinianu, G. Calboreanu, N. Băltăteanu, Ion Sirbu... In-suși C. Nottara a ținut să fie răzeșul Mihu. ● Ion Marin Sadoveanu, conferențiază la Ateneul Român despre muzica lui Richard Strauss. Gogu Georgescu dirijează apoi poemul simfonic *Don Juan*. Se pregătește atmosfera pentru sărbătoreasca primire a marelui compozitor la București. ● Despre romanul lui Ury Benador *Ghetto veac XX* și despre memorialul lui Petru Comarnescu *America văzută de un tînr de azi*, critica literară a viitorimii va da seamă în ceremonialul hărăzit cărților perene. ● N. Kirițescu scrie de zor noua revistă pentru „Cărăbuș”. Deocamdată, Tănase declară senin gazetei, cum face în fiecare primăvară, că este sigur de cele... 60 de balerine. Întiul pas al lui Nea Costică spre calculata și fermecătoarea publicitate a spectacolului „ce va să vie”.

I. N.

telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“

Prompt, ca întotdeauna, Ioan Constantinescu, instructor artistic la Casa Municipală de cultură din Focșani, ne informează că în acest oraș s-a deschis stagiunea teatrală a elevilor, „STEF '84”, a șaptea stagiune consecutivă. Afîșul ne anunță opt premiere, printre care Moartea unui artist de Horia Lovinescu, Preșul de Ion Băieșu, Broasca țestoasă de Mircea Săndulescu și Acuzarea apără de Ștefan

Berciu. În dimineața zilei de 24 iunie 1984 începe „Gala laureatilor”. Vom fi prezenți ! ● În Editura „Meridiane” a apărut volumul „Clasicii nu vor să îmbătrînescă” de Amzu Săceanu. ● După ce a condus vreme de peste trei decenii Teatrul Dramatic din Constanța, actorul Jean Ionescu a cedat scaunul directorial mai tînrului său coleg Iancu Lucian. Il felicităm pe Jean Ionescu pentru inde-

lungata și rodnică sa activitate, și îi dorim lui Iancu Lucian mult succes în noua sa funcție. Acum, pe scena constănțeană, Ion Maximilian repetă Visul unei nopți de iarnă de Tudor Mușatescu și Milionarul sărac de Tudor Popescu (ambele spectacole se vor juca în scenografia Eugeniei Tărășescu-Jianu, iar D. Dembinschi repetă Bădăranii de Goldoni. ●

acestea toate se seamănă încă deloc cu viața adevărată. Se întâmplă ca totul să fie chinuit, exterior, mecanic. Să devină un șir de automatisme, personajul refuzând să răspundă la apelurile făcute cu prețul unor eforturi desperate. Mari artiști vorbeșc despre momentul când pe scenă pogoară parcă o stare de grație, „inspirația”, care aduce o binefăcătoare lumină asupra a ceea ce pînă atunci stătea ascuns, iar ceea ce părea întunecat, chinuit și fără ieșire se limpezește și devine simplu și de la sine înțeles; atunci, truda se transformă într-o plutire lină, spre îndelung căutatele puncte cardinale ale unui univers inexistent pînă atunci și necunoscut. E un univers spre care se năzuia, dar care se conturează în aceea clipă, odată cu pașii primului explorator.

E vorba aci de un univers original, care prinde viață odată cu lumina proiectată asupra lui. A existat acel univers înainte de a fi luminat, sau a fost el doar o posibilitate?

Realitatea există independent de conștiința noastră. Dar opera de artă, creația poetului sau a actorului, ar fi putut exista într-o altă stare decît aceea în care intră în real? Ele ar putea fi „posibilități structurate” care așteaptă „să treacă în sinul realității”... Sămînța conține în modul cel mai real viitoarea plantă, care e doar o „posibilitate” de a deveni o plantă, un cōpac. Altfel spus, operele ar putea exista virtual, sau ar putea să existe ca „posibilități”, atîta timp cît există artiștii, creatorii lor potențiali.

Mulți artiști declară în interviuri că cele mai importante opere ale lor sînt cele pe care nu le-au realizat încă; aceasta, nu din cochetărie, ci pentru că ele există ca posibilități și așteaptă doar momentul în care să fie întrunite condițiile pentru a le face să „intre în realitate”. Ca și apariția vieții, care s-ar fi putut să nu se întîmple, dacă una singură dintre atîtea condiții necesare pentru a alcătui momentul favorabil ar fi lipsit... Determinările care fac posibilă sau împiedică producerea unui fenomen

se arată întotdeauna, într-o anume fază, mai importante decît fenomenul însuși. Fenomenul nu are nici un merit că se produce; el se produce și atît, e o consecință; copiii se nasc fără să aibă vreun merit sau vreo vină că s-au născut. Dar și ei existau ca „posibilități structurate” înainte de a „intra în sinul realității”. Viața a apărut pe planetă tot ca o consecință, care s-ar fi putut la fel de bine transforma, datorită altor determinări, în altceva.

În disputele uneori infocate ce se nasc la repetiții, privitoare la soluția unei situații scenice, intervine inevitabil un împăciitor oportunist, care rostește cu detașare „înțeleaptă” formula supremei indiferențe: „se poate și așa, se poate și altfel”. Dar o anume structură individuală, într-o anume situație de viață, prinsă între anume condiționări, s-ar putea oare desprinde din țesătura de determinări, pentru a se manifesta și într-alt fel decît singura sa modalitate specifică, decît modul propriu structurii sale?

Dacă angajarea în joc a actorului nu e greșită, conjuncturală, întâmplătoare, ci „esențială”, adică urmărind necesități profunde, pentru a se ridica pe sine și întregul univers din care face parte la ordine superioară, semnificativă atît pentru realitatea sa individuală, cît și pentru „celelalte” realități posibile, vizibile sau nu cu ochiul obișnuit, deci cînd individualul se întîlnește, într-o reciprocă fecunditate, cu generalul, în structura unică a actorului creator, „modalitatea” nu mai poate fi una oarecare, aleasă la întîmplare din mai multe posibile, ci va fi aceea strict specifică, singura posibilă pentru structura sa, și care constituie țaria și unicitatea personalității artistice: „...a fi într-un anumit fel, și numai așa” **).

De aceea, o asemenea personalitate creatoare, dispărută sau înlăturată din cîmpul activității, se dovedește de neînlocuit. Nu pierde doar omul, ci o întreagă operă care ar fi putut „să fie”, să devină, să intre „în sinul realității”.

**) idem

telex-,,teatrul“ ● telex-,,teatrul“ ● telex-,,teatrul“

Secția de păpuși a teatrului constănțean pregătește spectacolul Coadă cotoiului roșcat după un basm de I. L. Caragiale, în adaptarea scenică și regia lui Cristian Pepino. ● Pe scena Teatrului „Mihai Eminescu” din Botoșani a avut loc premiera piesei Încurcă-lume de

A. De Herz. Cu acest prilej, a debutat tînărul regizor Dan Mănescu, autor și al scenografiei spectacolului. ● Semnalăm excelenta tabletă a lui Dinu Săraru din „Informația Bucureștiului”, 8 martie 1984, închinată slujitorilor scenei. ● La Teatrul „Victor Ion Popa” din

Birlad, unde noul director este Constantin Petrican, actor care a mai condus destinele acestui teatru, a avut loc premiera piesei Tache, Ianke și Căciu de Victor Ion Popa, în regia lui Vasile Mălinescu și scenografia lui Gheorghe Popovici. ●

Costumele Elena Forțu. Cu Ștefan Ciubotărașu, Jean Reder, Dumitru Dumitru, Marius Pepino, George Mărutză, Nastasia Șova, Ileana Predescu, Gina Petrini, Ion Teodorescu, George Andreescu, Mircea Albulescu, Petre Gheorghiu, G. Ionescu-Gion, Robert Ulrich, Mircea Gogan, Dorin Dron, Cici Manoliu, Carol Kron, Rodica Suci, George Oancea, Adrian Georgescu, Gh. Ghițulescu, Petrică Vasilescu, Gh. Iorgulescu, George Petreanu, Alexandru Martinescu, Nicolae Mavrodin, Dan Damian, Benedict Dabija, Sorin Gabor, Emil Reisenauer, Mircea Block, Jeannine Elefterescu.

„Sintem așadar, cu *Întoarcerea*, în fața unui lanț de situații dramatice, care demască ipostazele sub care se înfățișează dușmanul de clasă. În raport cu problemele actualității, cu problemele privind conștiința, calitatea umană a constructorilor socialismului și, în primul rând, a comuniștilor, ni se par tot atât, dacă nu mai importante, mai vrednice de reținut, împrejurările în care piesa pune în valoare spiritul înalt patriotic al oamenilor simpli, al poporului“.

(Florin Tornea — „Prin retrospectivă la dezbateră actuală“, „Teatrul“ 2/1961).

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICE

- *În Valea Cucului* — „Viața Românească“ nr. 2/1959, apoi în volum, București, E.S.P.L.A., 1959.
- *Întoarcerea* — „Viața Românească“ nr. 1/1961, apoi în volum, București, E.P.L., 1962.

IV. OPINII CRITICE (selectiv)

În periodice

Drespe În Valea Cucului: Sică Aterandrescu — „Un cuvânt despre piesa lui Mihai Beniuc *În Valea Cucului*“, „Teatrul“, 1/1959; *Radu Lupan* — „O remarcabilă comedie satirică“, „Teatrul“, 3/1959; *Vicu Mindra* — „Gazeta literară“, 5 martie 1959; *Mihnea Gheorghiu* — „Contemporanul“, 6 martie 1959; *Radu Popescu* — „România liberă“, 12 martie 1959; *Eugenia Tudor* — „Viața românească“, 3/1959; *Andrei Băleanu* — „Scîntela“, 5 aprilie 1959; *V. Răpeanu* — „Lucefărul“, 15 aprilie 1959; *N. Barbu* — „Iașul literar“, 5/1959; *Sică Alexandrescu* — „Gazeta literară“, 14 mai 1959; *B. Bratu* — „Viața românească“, 6/1959; *Gr. Vasile* — „Tri-buna“, 29 august 1959; *Drespe Întoarcerea: Boris Buzilă* — „România liberă“, 28 februarie 1960; *Vicu Mindra* — „Gazeta literară“, 50/1960; *Călin Căliman* — „Contemporanul“, 52/1960; *M. Beniuc* — „Viața Românească“, 1/1961; *V. Birlădeanu* — „Scînteia“, 31 ianuarie 1961; *Ion Manițiu* — „Tribuna“, 16/1961; *H. B.* — „Viața românească“, 7/1962.

În volum :

Virgil Brădăteanu — „Viziune și univers în noua dramaturgie românească“, București, „Cartea românească“, 1977, p. 145; *N. Barbu* — „Momente din istoria teatrului românesc“, București, Editura „Eminescu“, seria „Masca“, 1977, p. 284; *Dumitru Micu-Nicolae Maiorescu* — „Literatură română de azi“, București, Editura Tineretului, 1965, p. 291—297; „Dicționar de literatură română“ (*Dim. Păcurari* și colab.), București, Editura „Univers“, 1979, p. 56—57.

telex-„teatrul“ ● telex-„teatrul“ ● telex-„teatrul“

Volumul „Teatru“ de Corneille se află în librărie, grație Editurii „Univers“. Pe cînd, una dintre piesele marelui clasic pe scenă? ● Teatrul Tineretului din Piatra Neamț prezintă premiera cu *Milionarul sărac de Tudor Popescu*, în regia și scenografia lui Valeriu Paraschiv. ● *La Teatrul „A. Davila“ din Pitești au început repetițiile cu pie-*

sa Operația de întinerire de Pierre Chesnot, în regia lui Constantin Zărnescu. ● Se prefigurează un eveniment artistic la Teatrul Național „Vasile Alecsandri“ din Iași: Richard II — de Shakespeare în regia lui Cristian Hadjiculea. Tot la Nișonul lui ieșean se pregătește deschiderea celei de treia săli: „Studio“. În repertoriu, Un pahar cu sifon

de Paul Everac, Viața unei femei de Aurel Baranga și Pețitorie în sat de G. B. Shaw. ● Se află într-un stadiu avansat de pregătire almanahul „Gong '85“. Dacă aveți totuși unele propuneri și sugestii privitoare la acest almanah de real succes, grăbiți-vă să ni le trimiteți. Le așteptăm cu maximum de interes!

FAIMA